

Kotiliesi nro 13-14/2003

Kuvat: Jouko Leskelä

Siivet kantapäissä

Poikien tanssileirillä on vinha tempo. Joka kerta katse poimii liikettä: juoksua, liukuja, hyppyjä, kärrynpyöriä, taivutuksia, venytyksiä, huojuntaa, heiluntaa, potkuja, piruetteja, spagaatteja. Nyt mennään eikä meinata!

”Hyvät herrat, ahterit ylös! Nyt liikutaan koko ajan. Ja muistakaa, että jokaisella liikkeellä on aina tarkoituksensa, te ette voi viskoa jalkojanne miten sattuu. On aivan sama, millä tunnilla se jalka heiluu – aina se tulee hallita. Eikä tuhlaata aikaa miettimällä, milloin voisi reagoida. Kun minä sanon, sieltä tulee action!”

Tanssinopettaja **Anita Valkeemäen** ääni kajahtaa terävästi Pohjois-Savon ammattiopiston liikuntasalissa, jossa parikymmentä poikaa harjoittelee capoeiraa, brasilialaista taistelutanssia. Portugalinkielisten komentojen – Esquiva! Au! Rasteira! – myötä pojat milloin väistävät, milloin heittävät kärrynpyörän, milloin tekevät jalalla kamppauspyyhkäisyn. Tahdin antaa Anitan soittama berimbau, metallikielellä viritetty jousi johon on lisätty ontto kalebassi.

Vaikka puolitoista tuntia kestävä capoeiraa ovat edeltäneet jo aamupäivän balettiharjoittelu sekä vauhdikkaat nykytanssitreenit, yksikään pojista ei lusmuile, vaan kaikki yrittävät toistaa liikkeit mahdollisimman oikeaoppisesti. Turhan totista puurtaminen ei ole, sen paljastavat salissa ajoittain raikuva nauru ja letkeät kommentit. Kun yksi tanssijoista teloo varpaansa ja lähtee hakemaan laastaria, ilman halkoo oitis kaverin kiusoitteleva kysymys: joko akku tyhjeni?

Tanssia poikaporukassa

Kuopio Tanssii ja Soi -festivaalin yhteydessä on järjestetty poikien tanssileirejä jo 15 vuoden ajan. Tänä kesänä tapahtuma kasvoi aiempia suuremmaksi. Mukana oli kaikkiaan 87 poikaa, joukossa myös katutanssiin erikoistuneen hollantilaisen Boys Action -ryhmän kymmenkunta nuorta. Leirejä oli itse asiassa kaksi, aloittelijoille ja jonkin verran tanssineille pojille tarkoitettu viikon leiri sekä tanssia intensiivisesti harrastaville kohdistettu 10 päivän leiri.

Yhteinen sävel löytyi nopeasti. Porukan istuessa iltaa makkaranuotiollla, osa pojista yllättäen katosi. Kun tanssinopettaja **Isto Turpeinen** lopulta löysi heidät liikuntasalista, käynnissä oli tiukka matsi. Kukin poika veti vuorollaan lattialla näyttävät hiphop-kuviot, ja suoritusta seurasi aina vain rajumpi liikesarja. Puolen tunnin vauhdikkaan session jälkeen pojat lopettivat ja kätelivät juhlallisesti toisiaan.

”Kukako voitti? Kaikki voittivat”, Isto Turpeinen kertoo nauraen.

Juuri tämä vahva kollektiivisuus, joka perustuu yhteiseen harrastukseen, nousi leirillä väkevästi esiin. Vaikka poikien keskinäinen kilpailu on tanssissakin selkeä kirittäjä, toista ei hyljeksitä heikomman suorituksen tai erilaisen ilmaisun vuoksi. Päinvastoin. Kun opettajan esittämä idea tai liike tuottaa vaikeuksia jollekulle, muut pojat kiirehtivät näyttämään ja selittämään, mitä ja miten seuraavaksi edetään.

Osittain poikien hyvä yhteishenki johtuu siitä, että valtaosa on harrastanut tanssia jo monta vuotta ja osa leiriläisistä tuntee toisensa entuudestaan. Ansio tanssi-innostuksen syttymisestä lankeaa monen pojan kohdalla Suomen Kansallisoopperan balettioppilaitoksen johtajalle **Ilkka Lammelle** sekä Vantaan Tanssiopiston rehtorille **Aarne Mäntylälle** ja taiteelliselle johtajalle Isto Turpeiselle, jotka ovat tehneet pitkäjänteistä ja tinkimätöntä työtä poikien tanssiharrastuksen edistämiseksi. Kolmikko palkittiin viime vuonna lastenkulttuurin valtionpalkinnolla.

Kesytön junkkarilauma

Megaluokan kannettava stereosoitin tykittää *Moulin Rouge* -elokuvasta tuttuja rytmejä, kun hollantilainen tanssinopettaja **Wil Boom** lennättää poikia liikuntasalin seinustalta toiselle. **Fatboy Slimin** hypnoottinen säe – Because we can can can, yes we can can can can! – soi uudelleen ja uudelleen pikku hiljaa kypsävälle koreografialle, jossa yksi vikkela velikulta yrittää päämääröidä laiskaa junkkarilaumaa. Vaikka poikien tanssi näyttää aluksi lähes kaoottiselta,

liikkeet taipuvat leiripäivien edetessä riemastuttavaksi tarinaksi, jossa näyttävien joukkokohtausten lisäksi poikien oma luovuus ja ilmaisu pääsevät esiin.

Se, että opetus tapahtuu englanniksi, ei tunnu haittaavan poikia piirun vertaa. Leppoisan tunnelman takaa Wilin ehtymätön huumori, jolla hän ryydittää opetustaan. Kun poikien keskinäinen kähinä ylittää opettajan sietorajan, salissa kaikuu yksi ainoa sana – attention! – ja joukko hiljenee.

Suomalaispoikia hän kehuu taitaviksi ja innokkaiksi oppilaiksi, joskin räiskyvän ja ronskin liikekielen tuottamisessa heillä on vaikeuksia.

”Poikien opetus vaatii kolme kertaa enemmän voimia kuin tyttöjen opettaminen. Mutta olen jo tottunut siihen. Boys Action -ryhmäni pojat ovat suomalaisiin verrattuina viljelejä riiviöitä, jotka esittelevät koko ajan omia ideoitaan, säpisevät keskenään, skeittaavat ja kiipeilevät pitkin seinä ja liikennemerkkejä heti, kun silmä välttää”, Wil Boom virnistää.

Hänen mukaansa olennaista on ymmärtää poikien ajatusmaailma ja tapa toimia.

”Heidän levoton energiansa ja halunsa venyä moneen suuntaan kertovat valtavasta elämänjanosta ja luovuudesta. Sitä ei missään tapauksessa pidä nujertaa. Se ei tarkoita, että poikien sallitaan tehdä mitä huvittaa. Itse pyrin omilla tunneillani antamaan tanssinopetuksen lisäksi myös vinkkejä siitä, miten elämässä ylipäänsä käyttäydytään. Toimimaan kunnon miehen mallina.”

Energiset lavatähdet

Yksi poikia yhdistävä piirre on voimakas halu esiintyä ja päästä näyttämölle. Lavaihmiseksi itsensä määrittelee myös 16-vuotias **Jukka Kontusalmi**, joka muutti Kotkasta Helsinkiin voidakseen opiskella täysipainoisesti Suomen kansallisoopperan balettioppilaitoksessa. Hän on aiemmin osallistunut kerran tanssileirille, kurssikaveri **Elias Girodille** tämän kesän leiri on jo neljäs.

”Motivaatiosta ei kannata erikseen kysellä, sillä tämä leiri luo sen. Täällä on aidosti kivaa, paljon mukavia tyyppejä sekä hauskat ja kannustavat opettajat. Lisäksi täällä voi nähdä eri tanssityylejä ja trenata uusia lajeja”, pojat kiteyttävät leirin annin.

Hollantilaisten mukanaoloa he luonnehtivat bonukseksi, vaikka surfaaminen opetusryhmien välillä jäikin poikien mielestä valitettavan vähäiseksi. Onneksi leirin aikana oli mahdollisuus nähdä muiden poikien esityksiä.

Arnhem-säätiön tukema Boys Action sekä toinen hollantilainen ryhmä, Rotterdam Dance Academy, esittivät suurelle yleisölle seitsemän koreografian sarjan. Leirille osallistuneiden hollantilaispoikien vimmainen break dance -vedätys irrotti kurssikavereilta raikuvat suosionosoitukset.

Suomalaisista opinahjoista Kansallisoopperan balettioppilaitos esittäytyi mm. Itämaan ihanista iineksistä ja kiireisistä klovneista kertovalla *Sirkus Menoa* -sikermällä. Katselmuksen päätti Vantaan Tanssiopisto, jonka menestysteos, **Aleksis Kiven** romaaniin pohjautuva *Seitsemän veljestä* nähtiin Kuopiossa nyt viimeisen kerran.

Isto Turpeisen ohjaama ja koreografioima teos on looginen jatko tanssiopiston koulutusprojektina toimineelle, edesmenneen **Eija Velanderin** kanssa yhteistyössä toteutetulle seikkailutrilogialle, joka lennätti tanssivat pojat Kanadaan asti. Vaikka veljesten lahkeita onkin jouduttu pidentämään viime puolentoista vuoden aikana, jona pojat ovat Kiven klassikkoa tanssineet, heidän intoaan aika ei ole syönyt. Lähes 70 tanssijan voimin esitetyssä teoksessa ahkeroi myös joukko poikien vanhempia.

Seikkailun pyörteissä

Urheilulajina tanssi on rankka, vaikka ulkopuolisille se antaa helposti kevyen harrastuksen vaikutelman. Teknisesti hyvä tanssi vaatii nopeutta, notkeutta, lihasvoimaa ja kestävyyttä, sillä esityksen aikana rasitus on ajoittain yhtä kova kuin 400 metrin juoksussa. Ero on siinä, että 400 metrin juoksijat tulevat maaliin 50 sekunnissa, kun taas tanssiesitys voi kestää parikin tuntia, eikä tanssijan ole lupa irvistellä suorituksensa aikana.

Hiki pukka pintaan myös 13–15-vuotiailla pojilla, kun Isto Turpeinen ohjaa heitä **Deep Purplen** tahdissa. *Savua ja kirsikoita* on työnimenä näytökselle, joka esitetään leirin päätteeksi yhteisessä

demoillassa. Silloin kukin ryhmä pääsee vuorollaan näyttämään, mitä leirin aikana on opittu ja luotu.

Poikien tanssinopetusta tutkivana opettajana Turpeinen on hankkinut jo lähes 15 vuoden ajan tietoa ja kokemuksia, onnistumisia ja katastrofeja, kuten hän itse asian ilmaisee. Hänen tavoitteenaan on luoda opetukseen seikkailun, kisailun, vauhdin ja rosoisuuden makua.

Perustana on oivallus, jossa otetaan huomioon pieni poika oppilaan sisällä.

”Sitä kautta on onnistuttu sytyttämään pojat ilmaisemaan itseään vapaasti ja persoonallisesti tanssien. Poikaopetuksen yksi ulottuvuus on sen monipuolisuus – pojat opiskelevat tanssin lisäksi akrobatiaa, teatteri-ilmaisua, capoeiraa ja musiikkia.”

Turpeinen muistuttaa, että poikien tanssinopetuksessa tulee ottaa huomioon murrosikäisten kehossa tapahtuvat muutokset sekä psykologiset käännteet poikien minäkuvassa, itsetunnossa ja sosiaalisissa suhteissa. Parhaimmillaan opetuksen onnistuminen auttaa poikia löytämään tanssista hyvän kasvupaikan; turvallisen alustan, jossa voi purkaa iloa ja surua niin fyysisissä kuin psyykkisissäkin kasvuvivussa.

Mitä isät edellä

Kymmenen päivää poikien tanssileirillä todistaa, että tanssi on luonnollinen osa pojan elämää. Sen tietää myös Aarne Mäntylä, kuuden pojan isä, joka on itse tehnyt merkittävän tanssijan uran. Uusi harrastus löytyi yhdeksänvuotiaana, kiitos isosiskon, joka vei ikiliikkujan Suomen Kansallisoopperan balettikouluun.

”Jo seuraavana vuonna pääsin näyttämölle esiintymään, mikä on ollut yksi tärkeä osa niistä kokemuksista, joita haluan välittää eteenpäin. Pienelle pojalle oli uskomaton elämys olla mukana baleteissa ja oopperoissa. Se on varmasti osaltaan tukenut omaa taiteellista kasvuani, mielikuvituksen ja luovuuden kehittymistä”, hän sanoo.

Mäntylä korostaa positiivisen opettamisen merkitystä. Olennaista on tukea poikien onnistumista, ei alati jäkättää virheistä ja hetkellisistä nujakoinneista.

”Opettaja on viime kädessä se, joka sanoo mitä tehdään. Mutta se, että pojille annetaan tilaa ja mahdollisuus ottaa vastuu itsestään ja teoistaan, on äärettömän kasvattavaa. Ennen kaikkea on osattava kuunnella poikia. Vaikka tanssileiri on mittava tapahtuma, pyrkimyksenämme on ottaa huomioon kaikki pojat yksilöinä. Jos joku pojista tuntuu jäävän varjoon, opettaja voi tukea hänen esilletuloaan esimerkiksi niin, että hänestä tehdään hetkeksi sankari, jolloin muutkin pojat kiinnostuvat hänestä. Tanssissa kun kaikki voivat olla sankareita.”

Hän muistuttaa, ettei poikien tanssinopetus, suuritöisistä leireistä puhumattakaan, onnistuisi ilman vanhempien tukea.

”Poikien tanssinopetuksen yhtenä peruspilarina on korostunut yhteys vanhempiin ja perheisiin. Yhteyttä pidetään yllä tapaamisten, palautekeskustelujen ja -kyselyjen avulla. Lisäksi vanhemmat ovat usein aktiivisesti mukana esiintymismatkoilla ja leireillä. Tärkeä hetki toiminnassamme oli se, kun isät alkoivat tulla mukaan näyttämölle. Tavoitteenamme on vielä järjestää isille omat tanssitunnit. Silloin voimme katsoa onnistuneemme täysin asenteiden muuttamisessa.”

Eija Mäkinen
toimittaja@taivaannapa.net